

Wymagania na poszczególne oceny z historii dla szkoły podstawowej

„Wczoraj i dziś” kl. 4

Celujący – Uczeń wzorowo opanował treści nauczania przewidziane programem, samodzielnie rozwija swoje zainteresowania. Potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie, ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych, wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu, omawia genezę polskich symboli narodowych; charakteryzuje główne epoki historyczne i przyporządkowuje do nich wydarzenia, wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej; wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich; charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego ; ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława Chrobrego dla państwa polskiego oraz porównuje jego politykę z polityką prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego; poprawnie posługuje się terminem Andegawenowie; omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy; przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego; wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół; charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego; wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.; – wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; wskazuje na mapie rozbiory Polski; wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej; charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte; wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego; wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło; opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej; opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej; poprawnie posługuje się terminami: *minister*, *eksport*, *import*; przedstawia przebieg powstania warszawskiego; wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”; poprawnie posługuje się terminami: *konklawe*, *kardynał*, *pontyfikat*; wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia; charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II; wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską. Łączy i wykorzystuje wiadomości z różnych dziedzin, dostrzega zmienność i ciągłość procesów historycznych; analizuje, formułuje sądy, wyciąga wnioski i ocenia argumentując. Jest bardzo aktywny na lekcjach, systematyczny, twórczy, wzorowo zorganizowany.

Bardzo dobry – Uczeń opanował w pełni podstawę programową, wykazuje się nie tylko dużą wiedzą, lecz także zrozumieniem procesów historycznych. Omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów; poprawnie posługuje się terminem „*mała ojczyzna*”; tworzy przewodnik po własnej miejscowości; poprawnie posługuje się terminem *Polonia*; podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków; wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery; podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu; oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er; rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną; wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka I i przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu; zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018; wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego wyjaśnia znaczenie jego koronacji; poprawnie posługuje się terminem *uczta u Wierzyńka*; opisuje zjazd monarchów w Krakowie; opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów; charakteryzuje postać Ulricha von

Jungingena; poprawnie posługuje się terminem: *teoria heliocentryczna oraz* przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika; wyjaśnia słowa Zamoyskiego: *Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie*; poprawnie posługuje się terminami: *husaria, wielki wazyr*; przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry; przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej; przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; wie, kiedy *Mazurek Dąbrowskiego* został polskim hymnem narodowym; wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona; poprawnie posługuje się terminami: *wojna partyzancka*; opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego; poprawnie posługuje się terminami: *Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający*; wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla; poprawnie posługuje się terminem *orleża lwowskie*; wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918- 1921 r.; charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego; poprawnie posługuje się terminami: *Związek Sowiecki, powstanie warszawskie*; charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego; charakteryzuje postaci *Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny*; wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: *Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!*; wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego; poprawnie posługuje się terminami: *stan wojenny, Okrągły Stół*; wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego; wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu. Pracuje systematycznie, jest aktywny, podejmuje się dodatkowych zadań, aktywnie współpracuje w grupie.

Dobry – Uczeń opanował wiedzę faktograficzną i umiejętności na poziomie ponadpodstawowym . Wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych; poprawnie posługuje się terminem *tradycja*; podaje przykłady regionalnych tradycji; poprawnie posługuje się terminem *region*; wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta; przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych; poprawnie posługuje się terminami: *era, epoka historyczna*; podaje cezury czasowe epok historycznych.; określa początek i koniec wieku; poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu; wyjaśnia, czym jest kartografia; przygotowuje proste plany miejscowe; poprawnie posługuje się terminami: *Słowianie, poganin*; zna wydarzenia związane z data 966; poprawnie posługuje się terminami: *biskupstwo, arcybiskupstwo*; przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego; wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego; wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej; wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego; przedstawia okoliczności i wymienia postanowienia zawiązania unii polsko-litewskiej; przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim; opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem; wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób; przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika; poprawnie posługuje się terminem *złoty wiek*; charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa; wskazuje na mapie Zamość; poprawnie posługuje się terminem: *wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska*; opisuje wygląd i uzbrojenie husarii; zna postaci: Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania; przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki; opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego; opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady; poprawnie posługuje się terminem *działalność konspiracyjna*; wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną; przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla; przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego; opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego; wie, dlaczego

wybuchło powstanie warszawskie; opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem; wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej; opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich; charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu; charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan; zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989; zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz. Często zgłasza się na lekcji, posługuje się poprawnym językiem, udziela pełnych odpowiedzi. Aktywnie współpracuje w grupie.

Dostateczny – Uczeń posiada podstawową wiedzę przewidzianą podstawą programową; poprawnie posługuje się terminami: *archeologia, źródła historyczne*; rozróżnia pracę historyków i archeologów; potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych; poprawnie posługuje się terminami: *ród, drzewo genealogiczne*; przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych; poprawnie posługuje się terminem *naród*; przedstawia polskie symbole narodowe; przedstawia najważniejsze święta państwowe; wskazuje na mapie stolicę państwa; poprawnie posługuje się terminami: *chronologia, okres p.n.e. i n.e.*; zamienia cyfry arabskie na rzymskie; porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie; poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er; poprawnie posługuje się terminami: *legenda, symbol*; objaśnia symbole legendy mapy; odczytuje z mapy podstawowe informacje; poprawnie posługuje się terminem *Piastowie*; wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”; poprawnie posługuje się terminami: *relikwie, gród, drużyna*; zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025; charakteryzuje misję św. Wojciecha; zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370; wyjaśnia powiedzenie: *Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*; poprawnie posługuje się terminem *unia*; zna wydarzenia związane z datą 1385; wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego; zna wydarzenia związane z datą 1410; wyjaśnia powiedzenie: *wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię*; poprawnie posługuje się terminami: *kanclerz, hetman*; charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego; wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej; zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683; poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja, kosynierzy*; zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795; poprawnie posługuje się terminem *emigracja*; przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiore; zna wydarzenia związane z datą: 1797; charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego; poprawnie posługuje się terminami: *branka, dyktator*; charakteryzuje postać Romualda Traugutta; zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864; charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie; wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla; poprawnie posługuje się terminem *Naczelnik Państwa*; zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.; wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”; poprawnie posługuje się terminami: *Armia Krajowa, Szare Szeregi*; zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.; charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego; poprawnie posługuje się terminem: „*żołnierze niezlomni*”; rozwija skrót PRL; poprawnie posługuje się terminami: *papież, teologia, pielgrzymka*; wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II; wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych; opisuje okoliczności zawiazania związku zawodowego „Solidarność”. Umie wypowiadać własne zdanie na dany temat, stawia pytania. Pracuje na lekcji, czasami sam się zgłasza, jego wypowiedzi są niepełne; aktywnie współpracuje w grupie.

Dopuszczający – Uczeń wykazał się znajomością wiedzy koniecznej, określonej podstawą programową. Przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń*; rozróżnia przeszłość od współczesności; potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy; przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *ojczyzna, patriotyzm*; podaje przykłady pamiątek rodzinnych; posługuje się terminem *symbole narodowe*; wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice; używa terminów chronologicznych: *tysiąclecie, wiek*; umieszcza daty na osi czasu; określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery; posługuje się terminami: *mapa, plan*; dostrzega różnice między mapą a planem; posługuje się terminami: *plemię, dynastia*; wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski; posługuje się terminami: *cesarz, koronacja, wojowie*; wie, kto był pierwszym królem Polski; posługuje się terminem: *uniwersytet, żak*; wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”; poprawnie posługuje się terminem *Jagiellonowie*; charakteryzuje postać *Jadwigi i Władysława Jagiełły*; poprawnie posługuje się terminem *astronomia*; wie, kim był Mikołaj Kopernik; poprawnie posługuje się terminem: *szlachta*; zna królów Polski: *Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego*; poprawnie posługuje się terminem *potop szwedzki*; wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej; poprawnie posługuje się terminami: *zaborcy, powstanie*; wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; przedstawia cel powstania kościuszkowskiego; poprawnie posługuje się terminem *hymn państwowy*; zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; zna słowa hymnu Polski; poprawnie posługuje się terminami: *zabór rosyjski, Syberia*; wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie; poprawnie posługuje się terminami: *tajne nauczanie, laureat*; wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji; poprawnie posługuje się terminem: *I wojna światowa, II Rzeczpospolita*; wskazuje na mapie obszar II RP; wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym; poprawnie posługuje się terminami: *Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie*; wskazuje na mapie Polski Gdynię; poprawnie posługuje się terminem: *okupacja*; zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.; opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją; poprawnie posługuje się terminem: „*żołnierze niezlomni*”; opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej; poprawnie posługuje się terminem: *papież*; wie, kim był Karol Wojtyła; podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła; poprawnie posługuje się terminami: *demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy*; wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent. Uaktywnia się tylko na wyraźne polecenie nauczyciela; jego wypowiedzi są niejasne i niepełne, nie unika współpracy z grupą, ale nie wykazuje w tym własnej inicjatywy.

Jeżeli uczeń nie spełnia wymagań niezbędnych do uzyskania oceny dopuszczającej, nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim stopniu trudności, nie wykazuje chęci wyrównania braków, które uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy wówczas otrzymuje ocenę niedostateczną.

Rozkład oparty na programie nauczania *Wczoraj i dziś* autorstwa Tomasza Maćkowskiego, na bazie opracowań wydawnictwa Nowa Era.

Anna Szewczyk

